معنای روایت «حرف واحد»

شاگرد: شما تعبیر «ان القرآن نزل علی حرف واحد» را به‌صورت خلاصه چه معنایی می‌کنید.

استاد: «ان الناس یقولون نزل القرآن علی سبعة احرف»، حضرت فرمودند «کذبوا، انما هو حرف واحد». ما چند سالی که مباحثه می‌کردیم همینطور رفتیم و رفتیم تا به یک نقطه عطف رسیدیم. یک جمله پیدا کردیم که حاصل آن هم یک کلمه است. در قرن اول و دوم الاً یک فضایی بود که بزرگان اهلسنت می‌گفتند شما اجازه دارید که قرآن را تلاوت به معنا بکنید. مثلاً در «مالک یوم الدین» بگویید «صاحب یوم الجزاء». هفت-هشت ده مورد از شواهد آن را آورده‌ام. به حرف ابن عیینه و وهب رسیدیم. از ابن عیینه می‌پرسد «هل اختلاف قرائة المدنیین –مثل نافع- و عراقیین –عاصم- من سبعة احرف؟»، سفیان بن عیینه که معاصر حضرت بودند می‌گوید «لا»؛ این اختلاف قرائات که سبعة احرف نیست. «انما السبعة احرف ان تقول اقبل، هلّم، تعال، ای ذلک قلت اجزأک». بستر صدور این حدیث فراموش شده.

اما از سال دویست به بعد این کمرنگ شد. به‌خاطر کار قراء عشره. تا ابن مجاهد آمد و این را تغییر داد. الاً زمینه صدور روایت عوض شد. ابن مجاهد این کار را کرد. بنابراین وقتی می‌گویند حرف واحد، یعنی شما حق ندارید چیزی بگویید، باید حرف خدا را بگویید. لذا می‌گویند «انما هو حرف واحد نزل من عند واحد»؛ اگر تو بگویی که «نزل من عندک» می‌شود.

حال اگر تفسیر قرطبی و ابن عبد البر را نگاه کنید صریحاً می‌گویند که این قرائات سبعه همه حرف واحد هستند. خیلی جالب است. طبری می‌گوید شش حرف را کنار بگذارید، این قرائاتی که داریم که من برای آنها کتاب نوشته ام یکی از آن سبعة احرف است. بنابراین حرف واحد یعنی نفی اینکه خودت مرادف بیاوری. این را هم تکرار کردم و تکرارش هم خوب است. ابن حزم زمانی بوده که زمینه قرن دوم محو شده بود. در کتاب الاحکام به مالکیه خطاب می‌کند؛ سند می‌آورد و می‌گوید این سند قوی‌ترین سند نزد شما است. بعد می‌گوید امام شما مالک حرفی زده که متوجه لازمه آن نبوده. اگر متوجه بود کافر بود. می‌گوید خود شما می‌توانید هر جور که خواستید مرادف بیاورید. ابن حزم می‌گوید کافر بود. ما شواهدی آورده‌ایم که در زمان مالک این رایج بوده. الاً مالک در این مشکلی نداشت. چون زمینه از بین رفته بود ابن حزم به مالک حمله می‌کند. می‌گوید معذور است چون متوجه لازمه حرفش نبوده. اگر توجه داشت که کافر بود. پس حرف واحد یعنی آن چه که برای خدا است. سبعة احرفی که آنها می‌گفتند و ائمه با آن مقابله می‌کردند این بود که خودت مرادف بیاوری. ابن وهب هم همین را می‌گوید.

والحمد لله رب العالمین

بازبینی #2
ایجاد شده 16 آوریل 2024 12:37:55 توسط ... .
به روزرسانی شده 23 مه 2024 11:46:58 توسط ... .